

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Prošnja kranjskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja. — V premislek. — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Prošnja

kranjskega učiteljstva za izboljšanje gmotnega stanja.

Visoki deželni zbor!

„Slovensko deželno učiteljsko društvo“ je l. 1899. vložilo na visoki deželni zbor peticijo, v kateri je prosilo za izboljšanje gmotnih razmer kranjskega učiteljstva. K tej peticiji se je poslal l. 1900. še dodatek.

Visoki deželni zbor je blagovolil ustreči le eni točki, in sicer s tem, da je preuredil učiteljstvu v prid pokojninski zakon; vse druge točke pa so ostale nerešene. Vsled tega je „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ iznova primorano stopiti pred visoki deželni zbor s prošnjo, da se skoraj dá kranjskemu učiteljstvu to, kar mu gre po § 55. državnega šolskega zakona z dne 14. maja 1869. leta, drž. zak. št. 62. V to svrho se drzne s pričujočo

prošnjo

ponoviti vse one točke, katere so se podale l. 1899., oziroma leta 1900. v uvaževanje in ugodno rešitev. Te točke se glase:

I. Petletnice.

Sedanje petletnice so delovanju učiteljstva in njegovemu ugledu popolnoma neprimerne. Po sedaj veljavnih določbah so odmerjene po 80 K (40 gld.), t. j. mesečno po 6 K 66 h (3 gld. 33 $\frac{1}{3}$ kr.). Po petletnem delovanju, ki mora biti v popolno zadovoljstvo predstojnikov, se pripozna učitelju, oziroma učiteljici 6 K 66 h (3 gld. 33 $\frac{1}{3}$ kr.) več plače kakor prej! Znano je, da vsak uslužbenec kateregakoli stanu avanzuje v teku petih let gotovo za več nego za 80 K. Celo vsakemu rokodelskemu pomočniku se izboljša plača v teku petih let gotovo za večji znesek kakor kranjskemu učiteljstvu.

V nikakem razmerju pa niso naše petletnice z onimi državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Visoki deželni zbor bi izvršil le svojo sveto dolžnost, ako pripozna kranjskemu učiteljstvu, katerega uspešno delovanje priznavajo vselej in povsod, petletnice po **dvesto kron**, katere naj se pa všttevajo od izpita učne usposobljenosti.

II. Aktivitetne doklade.

Po regulaciji uradniških plač je razlika med plačami učiteljstva in med plačami državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda še večja nego je bila prej. Ob boljših uradniških plačah se je po nekaterih krajih dvignila tudi draginja, ki jo čuti zlasti učiteljstvo jako bridko, in ki pritiska nanje z neprebitno silo. Ker stremi in z vsemi silami deluje vse avstrijsko učiteljstvo na to, da se njegove plače vsporedijo plačam državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda, in da se vsaj deloma paralelizujejo dohodki učiteljstva z onimi državnih uslužbencev zadnjih treh plačilnih razredov do časa, ko bodo tudi plače vsega avstrijskega učiteljstva urejene enako plačam državnih uradnikov že večkrat imenovanih treh plačilnih razredov, naj dovoli visoki deželni zbor, kakor je že dovolil štajerskemu učiteljstvu deželni zbor štajerski, vsemu kranjskemu učiteljstvu doklade po dvesto kron na leto.

III. Pokojninski zakon.

Tej točki je visoki deželni zbor ustregel, zato odpade v tej prošnji.

IV. Službena doba.

Štiridesetletno službeno dobo naj skrči visoki deželni zbor na petintrideset let.

Učiteljevanja ni nikakor primerjati s poslom drugih stanov, ki zavzemajo v socialnem oziru isto ali enako stopnjo. Učitelj mora dan za dnevom pre-

biti v zaduhli, z otroki natlačeni sobi v pokvarjenem, nezdravem zraku. Da deluje uspešno, mora napenjati vse svoje duševne in telesne sile do skrajne meje ves čas svojega službovanja. Prebiti mora mnogo žaljenja in nasprotovanja od šoli neprijaznih staršev in strank, a prebiti mu je tudi mnogo jeze vspricho početja pokvarjenih otrok. V vedni skrbi je, da ustreza mnogobrojnim zahtevam, ki jih stavijo nanj šolska oblastva in šolski predstojniki. Vrhutega se mora boriti za svoj in svojcev obstanek. Tako naporno delovanje provzroča nervoznost in iz nje izvirajoče bolezni. V razvedrilo nima ni sredstev ni časa, ker mora po pouku porabljeni čas bodisi za popravljanje nalog, bodisi za pisanje uradnih spisov, bodisi za druga opravila, ki mu donašajo kaj postranskega zaslužka. Državna uprava je že davno pripoznala težavo učiteljskega službovanja in je zato c. kr. profesorjem odmerila le 30letno službovanje. Ako je torej temu stanu dovoljen pokoj po 30 letih, ga zasluži izvestno tudi ljudskošolsko učiteljstvo. Saj je proti vsej logiki, da delaj delavec ob slabi plači težje delo dalje kakor drugi ob boljši plači in lažjem poslu, in vsakdo mora razsoditi, da je ljudskošolski učitelj potreben prej počitka kakor drugi, saj ni stanu, ki bi moral pri izvrševanju svojih dolžnosti prebiti toliko truda in toliko odgovornosti kakor ravno ljudskošolsko učiteljstvo.

Pa če vse to nič ne velja — humaniteta se mora temu protiviti, da si mora osiveli, od službenega napora izmučeni učitelj, ki je daroval vse svoje duševne in telesne sile povzdigi šolstva in s tem blaginji domovine, še v visoki starosti služiti vsakdanji kruh s težkim delom, da ne sme biti deležen tolikanj potrebne in zasluženega počitka.

Visoki deželni zbor! Statistika nam kaže, da je umrljivost med učiteljstvom izmed vseh stanov največja, in jako nizki so odstotki onih, ki so deležni počitka na večer svojega življenja. Kranjsko učiteljstvo slušbuje danes s prepričanjem, da malokdo doživi dobo, ko sme in more v pokoj, zakaj naporno in utrudljivo delo mu ne da čakati one starosti, ki jo mora vsak doseči, ako hoče imeti štirideset vstevnih let za seboj. Zavest pa, da se mora človek enakomerno truditi do zadnjega izdihljeja, in da mu ni pričakovati mirnih in saj deloma brezskrbnih dni, ne veča veselja do učiteljskega stanu.

V. Leta provizoriškega službovanja.

Tudi to je nedostatek v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva, da mu ne vstevajo let provizoriškega službovanja v službeni čas. Ta določba je popolnoma neutemeljena in celo krivična.

Zrelostno izpričevalo prizna kandidatu in kandidatini popolno usposobljenost, samostojno opravljati

učiteljevanje. Na podlagi tega izpričevala imenujejo c. kr. okrajni šolski sveti kandidate in kandidatkinje učiteljem in učiteljicam — ne kakim učiteljskim praktikantom in praktikantinjam. Oboji izvršujejo posel mnogokrat samostojno na enorazrednicah v polno zadovoljnost svojih nadzornikov. In to dobo provizoriškega službovanja morajo dodati učitelji in učiteljice povrh itak neizmerno dolgi štiridesetletni službeni dobi, tako da služijo v najugodnejšem slučaju dvainštirideset let, ako hočejo uživati celo pokojnino! Še bridkeje pa občutijo to naredbo oni, ki so delali drugo izkušnjo še pred uvedbo novega ljudskošolskega zakona z dne 25. velikega travna 1868. l., drž. zak. št. 48. Tem se ni takrat mudilo k usposobljenostnemu izpitu, ker niso imeli kot definitivni učitelji pravice do pokojnine. Poleg tega pa so tedanje izpraševalne komisije pošiljale čestokrat domov učitelje, ki so se oglašali k izkušnji, ne da bi jih bile izprašale. In sicer se je to zgodilo, kadar se ni oglasilo zadostno število kandidatov. To trditev bi lahko potrdili z imeni še sedaj službujočih učiteljev. Ako je v tedanjih časih napravil učitelj iz oddaljenega kraja pot v Ljubljano, ne da bi bil napravil izkušnjo, je moral zaradi znanih tedanjih gmotnih razmer odložiti zopetno potovanje za več let, da si je med tem časom s stradanjem privarčeval potrebno potnino. Na ta način so izgubili 7—10 in več službenih let, in sedaj morajo brez lastne krivde toliko dalje služiti, da so deležni cele pokojnine. Prav je sicer, da se zahteva od učitelja (oziroma učiteljice) izkušnja učne usposobljenosti, to pa le zato, da ne pusti vnemar svojih nadaljnjih študij, ampak da se izobrazuje in doseže večjo stopnjo omike in si pridobi več znanja. Nikakor se pa ne sme misliti, da je učiteljevo delovanje zaradi druge izkušnje plodonosnejše kakor pred njo; razloček je le ta, da si je pridobil v daljšem službovanju več prakse.

Ker ne napravlja druga izkušnja učitelja sposobnejšega za učiteljevanje, je ta za šolstvo kot taka brez pomena in ne pride v poštev. Krivično je torej, da se leta pred usposobljenostnim izpitom ne štejejo v službeni čas.

Ako je pa visoki deželni zbor mnenja, da je ravno ta določba oni motor, ki sili učiteljstvo, da ne zanemari svojega naobraževanja, naj jo vsaj toliko izpremeni, da so iz službenega časa izvzeta samo ona leta po dveletnem službovanju, v katerih je služil učitelj brez drugega izpita, kakor je to na Koroškem v rabi.

VI. Vojaška leta.

Razen tega je okrajšano učiteljstvo v primeri z uradniškim stanom tudi v tem, da se mu ne vstevajo v službeni čas aktivna vojaška leta. Na Kranjskem

je do 20 takih učiteljev, ki so služili tri leta pri vojaki, in nekaj med njimi se jih je vdeležilo tudi okupacije Bosne. Kandidat, ki ga je usoda iztrgala iz študij za tri leta ter ga uvrstila med vojake, je prišel na službovanje tri leta kasneje kakor njegovi bivši tovariši, ki so sedaj v vsaki zadevi tri leta pred njim. To je posebno občutno sedaj, ko je uveden status. Oni, ki niso bili vojaki, prejemajo tri leta prej višjo plačo kakor oni, ki so zakrivil samo to, da so imeli krepko telo in zdrave ude ter da so se morali mučiti za dom in za cesarja v vojaški suknji. Ako uživajo državni uradniki to dobroto, da jim vštevajo vojaška leta v službeni čas, gre to po vsi pravici tudi učiteljstvu.

Povsem neopravičen je argument, s katerim se je dosedaj odbijala ta zahteva učiteljstva, češ, da je dotičnik sam kriv, da ni izvršil pred 20. letom svojih študij. Saj je znano, da nismo imeli in tudi sedaj še nimamo tako razvitega šolstva, da bi imela vsaka vas svojo šolo, ter da so marsikaterega nadarjenega dečka poslali v šolo šele z 10—12. letom, ker so šele takrat zapazili njegov talent. Da je torej pričel dotičnik svoje študije kasneje kakor drugi, ni njegova krivda, pač pa so bile temu vzrok neugodne krajevne šolske razmere.

VII. Uvrstitev v osebni status, razdelitev po plačilnih vrstah in stanarina.

Leta 1900. se je poslal visokemu deželnemu zboru še dodatek k spredaj napisani prošnji. V tem dodatku se je prosilo:

1. „V osebni statusu naj se uvrsti učiteljstvo po službenih letih od časa prebitega usposobljenostnega izpita; od istega časa naj se računajo tudi petletne doklade.“

2. Odstotki po plačilnih vrstah naj se razdele primerneje.

3. Po umrlem učitelju zaostali naj imajo pravico do četrletne plače, katero je učitelj nazadnje prejemal.

4. Vsemu učiteljstvu brez izjeme naj se pripozna primerna odškodnina za stanovanje.“

Razen tretje točke, kateri se je ugodilo z novim pokojninskim zakonom, poudarja „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ tudi sedaj ostale tri zahteve in podpira prvo prav tako, kakor jo je podpiralo leta 1900. in sicer:

Ad 1. Deželni šolski zakon z dne 14. maja 1898. l. ima glede statusa v § 3. nastopno določilo:

„Držeč se teh določil, uvrsti deželno šolsko oblastvo pri prvi sestavi osebne statusa učiteljsko osebo z ozirom na njegov službeni čas v stalni lastnosti in na zadovoljivo službovanje. Poznejša pomaknitev iz

ene plačilne vrste v naslednjo višjo vrsto se vrši pod istimi pogoji.“

Z določilom, da se status uredi z ozirom na „stalno nameščenje“, se mnogim učiteljem dela nezaslužena krivica, zakaj prejšnja leta se definitivno nameščenje učiteljev ni vršilo tako redno kakor sedaj. Zaraditega se je mnogokrat pripetilo, da je bil marljiv učitelj, ki je že po dveh službenih letih napravil izpit sposobnosti, kasneje definitivno nameščen kakor drugi, ki je odlašal z izpitom 3, 4 ali še več let.

Isto velja o zaračunavanju časa za službene doklade. Tudi te se štejejo še vedno po § 30. deželnega šolskega zakona z dne 29. aprila 1873. l. (dež. zak. št. 22) od definitivnega nameščenja. Po teh zakonitih določbah ima kasneje definitivno nameščen učitelj dvojno škodo.

Po § 62. deželnega šolskega zakona z dne 29. aprila 1873 (dež. zak. št. 22) se pa štejejo službena leta za penzijo od dne, ko je učitelj prebil izpit usposobljenosti. Pravično bi torej bilo, da bi se tudi pri statusu in pri službenih dokladah štela leta ravno tako.

Ad 2. Ker so odstotki I. in II. plačilne vrste prenizki, pride le malo učiteljev iz sedanje IV. plačilne vrste v I. Povprečno se pomaknejo na leto le 4 učitelji(ce) II. plačilne vrste v I. V drugi plačilni vrsti je sedaj 93 učiteljskih oseb; pri normalnih razmerah bi morali tedaj zadnji štirje čakati celih 23 let, da pridejo v I. plačilno vrsto, in to je gotovo predolgo. Kedaj pa pridejo potem še ostali iz III. in IV. plačilne vrste v I.?

„Slovensko deželno učiteljsko društvo“ prosi, da se status prenaredi po naslednjih določilih:

I. plačilna vrsta	25%
II. „ „	30%
III. „ „	25%
IV. „ „	20% vsega učiteljstva.

Ad 3. Utemeljevanje 3. točke odpade, ker se ji je že ustreglo.

Ad 4. Glede stanarine pa si dovoljuje „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ naslednje opomniti:

Vsak učitelj oziroma učiteljica, ki nima prostega stanovanja, naj dobiva stanarino, katera se določa po krajevnih razmerah. V prvi vrsti se je ozirati na draginjske razmere, kakršne so n. pr. v Ljubljani, Postojni, Kočevju, Kranju itd.

Stanarina naj bode toliko, da si zamore učiteljstvo najeti zanj stanu primerno stanovanje, kar sedaj na primer v Ljubljani ni mogoče, ker ni dobiti za 360 K učiteljski družini primernega stanovanja.

VIII. Opravilne doklade.

Vsako delo zasluži svoje plačilo, zato naj se opravilne doklade povišajo za enorazrednice na

150 K, za dvorazrednice na 200 K, za tri-razrednice na 300 K, za štirirazrednice na 400 K, za pet- in večrazrednice na 600 K. Poleg tega naj se dovoli za vsak paralelni razred še 50 K remuneracije, ki se pa ne všteva v pokojnino.

IX. Plače učiteljc.

Vrhutega prosi „Slovensko deželno učiteljsko društvo“ tudi to, da naj imajo učiteljice enako plačo z učitelji.

X. Plače suplentov.

Na ljudskih šolah v Ljubljani je začasno nastavljenih več suplentov, ki imajo samo 800 K letne plače, dasi so vsi izprašani učitelji(ce) in nekateri tudi že usposobljeni za ljudske in celo za meščanske šole. Vsem tem naj se dovoli po 200 K stanarine.

Ljubljana, dne 20. maja 1902.

Odbor „Slov. dež. učiteljskega društva“:

Francišek Gabršček,
predsednik.

Jakob Furlan,
tajnik.

Luka Jelenc,
podpredsednik.

Francišek Črnagoj,
blagajnik.

Jakob Dimnik,

Lovro Letnar,
odborniki.

Janko Likar,

V premislek.

IV.

Kakor znano, imajo naši c. kr. okrajni šolski nadzorniki za čas svojega poslovanja, t. j. dokler so okrajni šolski nadzorniki, dopust. Mesto njih poučujejo supleti ali se pa mesto provizorično popolni. A ker so okr. šolski nadzorniki kot taki tudi le provizorični, zato jim ostanejo njihova učiteljska mesta, na kojih so stalno nameščeni, pridržana, t. j. nihče ne more biti na isto mesto stalno nameščen. In dokler bodo okr. šol. nadzorniki provizorični, toliko časa bodo tudi namestniki provizorični. To je pa za šolo nezdravo, za namestnike pa krivično. Da bode stvar bolj jasna in razumljiva, hočem to z izgledom pojasniti. Učitelj A postane c. kr. okr. šolski nadzornik in dobi dopust; njegovo mesto dobi kandidat B. B je priden in delaven, predstojniki ga hvalijo, ljudje ga imajo radi. B je zelo zadovoljen. Po preteku dveh let napravi drugi izpit. Sedaj mu je prva skrb, da čim preje postane stalen, ker je s tem imenovanjem združena večja plača in uvrstitev v status, kar pomenja prvi korak na lestvici avancementa. A B ne more postati definitivni, ker je na tem mestu stalno nameščen učitelj A, ki ima kot c. kr. okrajni šolski nadzornik dopust. B-ju je tedaj zaprta pot do stalnega nameščenja in s tem tudi do šletnic, do višje plače in do uvrščenja v status. Ako noče zaostati za svojimi sovrstniki, mora prositi drugam, zapustiti kraj, kjer je bil zadovoljen, ostaviti ljudi, ki so ga radi imeli in ostaviti šolo, kjer

je uspešno deloval; šola pa izgubi dobrega učitelja. Šoli to gotovo ni v korist, ako bode v najugodnejšem slučaju moralo vsake dve leti menjati učitelja in to tem manj, ker bodo za taka mesta prosili le začetniki. Tu se godi krivica šoli, pa tudi dotičnemu učitelju.

Krivo je tu v prvi vrsti to, da pride učitelj šele z definitivnim imenovanjem v status, ne pa, kar bi bilo edino pravilno, z drugim izpitom. Radi šletnic bi še kdo potrpel, a uvrščenja v status pa ne more nihče pogrešati, ker je to zanj gmotno preveč občutljivo.

Tu bi bila dolžnost merodajnih oblastnij, da za take učitelje napravijo izjemo. To zahteva pravičnost, pa tudi korist šole. Zadnji čas je tudi, da naši c. kr. okrajni šolski nadzorniki postanejo stalni, s tem bi tudi gorenje vprašanje bilo mahoma rešeno. Kako čudno je tudi čitati, da je *x y* praznoval svojo 25letnico kot začasni okrajni šolski nadzornik. A stalni nadučitelj in začasni okrajni šolski nadzornik; B stalni učitelj in začasni voditelj; C (namestnik A-jev) začasni učitelj. Radi prvega sta oba druga začasna.

Gg. tovariše prosimo, da nam blagovolijo naznaniti svojo mnenje, kako bi se dala opisana zadeva najbolj ugodno rešiti.

—t—

Zmes.

XXXIX.

No, g. urednik! Rad bi Vas bil videl, kakšen obraz ste napravili, prečitajoč pobožnega in vsevedočega „Slovenca“ št. 93, kjer pravi: „Gospodje pri „Tovarišu“! Koliko „intenzivno“ ste se pa vi „zanimali“ za gimnazijo, ko ste naredili že iz spodnjih razredov iz nje svoj „eksodus“? No, g. dru. Lampetu menda ni znano pri vsi njegovi visoki učenosti, da mora učiteljski imeti predstudies, ali meščansko šolo ali spodnjo gimnazijo, zlasti na Kranjskem, kjer še nedostaje meščanskih šol. Ali morda misli, da v učiteljske lahko vstopijo učenci ljudskih šol? Poznamo učitelje, ki so absolvirali vso gimnazijo, pa so še morali nekaj let obiskovati učiteljske, da so si pridobili potrebno strokovno naobrazbo; poznamo pa tudi duhovnike, ki so šli v lemenat edino zato, ker niso napravili mature; poznamo tudi menihe, ki so absolvirali par razredov gimnazije, pa so postali duhovniki. Ali poznate Macurja v Celju, ki niti ne zna priprostega pisma v slovenščini ali nemščini pravilno spisati? Le pometajte najpred pred svojim pragom!

Dr. Lampeta jezi tudi, ako najde v „Tovarišu“ citate iz drugih jezikov, kateri so baje vsi napačni, dasi tudi črkostavci včasih napravijo pogreške. To je tiskarski škrat. „Slovenec“ niti ne ve, da se pravi le rojenim princem in knezom „Svetli“. Berite Končnikovo „Slovensko slovnico“ str. 167, kjer je črno na belem: „Knezi nadškofi dobivajo naslov „Kneževska Milost“, knezoškofi „Knezoškofovska Milost“, škofi pa „Škofovska Milost“. Glejte, to morajo vedeti učenci v ljudski šoli, učeni „gaspudi“ v uredništvu „Slovenca“ pa še tega ne vedo. In vendar naj bi vsak človek moral najbolje poznati svoj materni jezik. Pa brez zamere!

Na Goriškem prav marljivo stikajo v „Norici“ in „Prismojencu“ za učitelji — dopisniki „Soče“. Da vržejo marsikatero budalost, jim ni zameriti. Kmalu se bodo naveličali prazno slamo mlatiti.

Na Štajerskem snuje Fr. Jurkovič v Šmarju pri Jelšah Slomškovo podružnico. Do osnovnega zborovanja sicer še ni

prišlo. „Slov. Učitelj“ pravi: „Nameravani shod se ni opustil vsled pomanjkanja udov, temveč radi prekratkega časa, prav zato, ker se je oglasilo veliko udov.“ Kdor veruje, bodi izveličan. Le to mi ne gre v glavo, da se je shod preložil, ker se je oglasilo veliko udov. Ali dela to take težkoče? Najbrž bode treba vsacega posebej pokaditi, sicer nastane zamera. To pa ni lahka stvar! Kakor sem pozvedel s Štajerskega, je Jurkovič najbolj sposoben za predsednika „Slomškove podružnice“. Njegova sestra je bila mnogo let pri petičnem župniku.

„Slov. Učitelj“ je priobčil članek „Šolski zdravniki“, kjer trdi, da so „šolski prostori v mnogih krajih taki, da so naravnost škodljivi otroškemu pa tudi učiteljskemu zdravju. Učitelj pač drega in drega, da bi se nedostatki odstranili; toda višje oblasti se ne ganejo.“ Prvo je resnica, drugo pa laž. Mislim, da ni okrajnega šolskega nadzornika, ni okrajnega šolskega sveta, ki bi ne opazili dotičnih pomanjkljivosti, ali odstraniti jih ne morejo kar na mah, ker se povsod tam upira ljudstvo, ki je navadno še od neke strani nahujskano. Lahko bi navedli mnogo izglede.

Liberalni (?) naučni minister Hartel je velik pospeševatelj vseučiliških knjižnic, kakor se je pripovedovalo o njem. In res, dunajsko vseučilišče je dobilo 1500 K, da popolni teologične knjige, za vse drugo kakor za zgodovinska in narodno-ekonomična dela — ni vinarja. Ako pojde tako naprej, postane ustanovitev katoliške univerze v Solnemgradu „nebodigatreba“.

Nemci imajo za kulturne potrebe slovenskega naroda vedno drugo mero. Zelo poučljiv za nas je bil članek „Tagespote“ „Verfehlte Politik“, kjer pravi: „Welchen Sinn es haben soll, dass die Deutschen sich in die Bildungsbedürfnisse und Bildungsmittel der Italiener auf deren eigenen Sprachboden einmischen, ist uns vollständig unerfindlich.“ Nam tudi, samo postavimo namesto „der Italiener“ — „der österreichischen Slaven“. Do te pameti naj bi se enkrat Nemci dokopali, potem ne bo več nepotrebnih bojov za Celje in Budějovice in Tešin in Pazin. Vsakomur svoje! Ali smo Slovani res le „minderwertig“?

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Od nekod. Kdo bi se bil mislil, da se bode gospoda okoli „Slovenca“ tako razburila radi uvodnega članka 13. št. Učit. Tovariša, da bode celo pozabila, da je vedno trdila, da ima le ona vso vedo, vse znanje v zakupu. Kdo bi bil pričakoval kaj takega od njih? Najprvo bi radi poznali tistega moža. Z imenom ga jim ravno nočemo imenovati, ker je njih gore list, zakaj mi smo bolj usmiljeni ž njimi ter ga ne postavimo na „pranger“ kakor žele. Ta svinjak, ta jim dela preglavice; skoro bi rekel večje, kakor jih je delal tistemu klerikalnemu županu, ki je bil primoran poskrbeti za pokritje stroškov in se je radi tega skregal s tistim dekanom, ki je preskrbel načrte za svinjak, dasi je sedaj nekdo drugi njegov srečni posestnik. Obrnite se torej za načrte k napominanemu dekanu ker od pisca uvodnika „Slov. L.“ pa do njega ni Bog ve kako daleč. Prešičev je pa že toliko v njem, da bodo lahko vsi sotrudniki „Slovenčevi“ prišli na koline.

Da na „Dimnika veliko drže“ ti učitelji, to je pa istina, ki Vas bode v oči, silno bode, kajne gospoda?

To Vas je menda tako zmešalo, da ste pozabili staviti še tretje vprašanje: kdo je tisti slavní metodikar, ki cantando „sta-ci-jo-ne de-la.“ Pasja noga — pa ga menda vendar že niste pogruntali! Le pogum, morebiti se Vam posreči tudi druga dva oreha razluščiti. Ko boste s tema gotovi, Vas bode demo pa še mi vprašali: kolikokrat so odprli usta tisti 4 cerkveni ključarji, ki so o priliki cerkvenih računov pojedli kruha, ki je bil zabeležen nekako takole: 4 Merling Weizen für Brot für Bewirtung der Kirhenpröbste 11 fl. 20 kr. To je dobro, da je imel dotični župnik to lepo navado, da so ga morali od knezoškofijstva vedno priganjati za polaganje cerkv. računov. Končno pa rečemo: vseh vaših nesreč je kriva ne majhna — ampak precejšnja psihologična napaka!

Bostangy.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz radovljiškega okraja. (Občni zbor učitelj. društva.) Dne 3. aprila popoldne zbralo se nas je nenavadno veliko število v jeseniški šoli. Nekateri tovariši so že dopoldne došli v Jesenice in šli baje poslušat v novi železniški tunel na Hrušico: „co žinjajo Korošci, pa dro neč niso čulè, še žebrati ne“. Karavanke imajo še predebele stene, še Marconi s svojim telegrafom ne opravi nič. Omenim naj še, da so vrli Jeseničanje pretvorili „unikum“ šolske sobe s peterimi koti in enim voglom, v kateri sem tudi jaz nekaj let tržane „brihtal“, — v res moderno veliko šolsko dvorano. V tej smo zborovali. Razredov imajo sedaj v Jesenicah osem. Železni, pogojni ali „dro“ najboljši vevni naklon praktično izveden, bi pa bil za mladino, kakor za zdravje učiteljev, ako bi Jeseničanje kmalu moderno šolo postavili in ker je gori dosti „pleha in evenka“, se baje kmalu zgodi. Takrat pa se bodo gotovo udeležili zborovanja polnoštevilno vsi tovariši-tovarišice v novi prekrasni stavbi, namenjeni za deško in dekliško ljudsko šolo, dalje za meščansko in obrtno ter morda tudi za trgovsko šolo. Duševno bistrega in naglo rastočega materiala je v obilici. Pardon! — Le želim sličnih šolskih zavodov, kot so na Češkem in Avstrijskem in v takem obrtnem kraju, v napredek in blagostanje jeseniške občine in vsega triglavskega vnožja. Jesenice imajo kmalu za Ljubljano največjo prihodnost za Gorenjsko.

Gosp. predsednik Grčar nas običajno pozdravi in navdušuje za nadaljna zborovanja.

Gosp. Matajecz, učitelj iz Radovljice, predava na to „o šolski higijeni“. Navede prav obilico gradiva in v obče so ugajala njegova izvajanja prav dobro, ker v šaljivo-sarkastni obliki pove dokaj resnic, kako bi moralo biti v ljudski šoli in kako bi ne smelo biti. Slednjič se mu izreka prav prijazno zahvala za predavanje.

Gosp. tajnik Pianekski poroča o delovanju v pretečenem letu. Povzamem na kratko. Dne 18. aprila zborovali smo v Lescah. O Binkošti imela je „Zaveza“ na Bledu glavno skupščino. Dne 13. junija smo hospitalirali v Bohinjski Bistrici. Dne 19. novembra zopet v Lescah, kjer smo obravnavali naše gmotno vprašanje in poslali peticijo za zboljšanje plač. Tudi smo poslali peticijo za univerzo v Ljubljani.

Gosp. Korošec kot blagajnik poroča sledeče: 1901. l. znaša preostanek dohodkov 207.83 K, stroški 45.43 K, čisto 162.40 K. V hranilnici v Radovljici je 124.86 K, v blagajni 44.50 K = 169.36 K. Račune pregledata g. Rant in gospodična Zajec iz Jesenic.

Gospodična Razinger predlaga, naj ostane stari predsednik. Gospod Zavrl predlaga, naj ostane stari odbor. Predsednikom je bil torej enoglasno izvoljen g. A. Grčar, nadučitelj v Radovljici; njega namestnik g. Fr. Rus, nadučitelj na Bledu; tajnik g. Janko Pianekski, učitelj v Radovljici; blagajnik gosp. Jos. Korošec, nadučitelj v Kropi; gospa E. Oman, učiteljica v Begunjah in g. E. Guštin, učitelj v Jesenicah, odbornika.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev okraja ljubljanske okolice bo imelo svojo glavno skupščino dne 5. rožnika ob 10. uri v mali dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi predavanje gsp. učitelja Lenarčiča o formalnih stopnjah pri pouku.

Belokranjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 1. maja 1902 v šolskih prostorih v Črnomlju. Udeležba je bila mnogobrojna, kajti došlo je k zborovanju 21 č. tovarišic in tovarišev.

Po običajnem pozdravu predsednikovem poroča isti o Herbart-Ziller-jevi učni metodi. Govornik razloži na kratko živatopisa napominanih učenjakov-pedagogov, razvije Herbart-ovo učno metodo in Ziller-jeve formalne stopnje, in priporoča končno pouk urediti vobče na podlagi formalnih stopinj. Potem navede priročne knjige, ki bi gg. tovarišem najbolj ustrezale. Učiteljstvo si je ogledalo razne knjige in po predlogu gosp. referenta sprejme se uvesti radi enotnega pouka: Josip Ambros-a, metod. priročna knjiga za pouk na ljudskih šolah. G. Lovšin predlaga, naj c. kr. okr. šol. svet zaukaže krajnim šol. svetom, da isti preskrbe Ambros-ovo delo za krajne šolske knjižnice z dostavkom, da zastopnika v okr. šol. svetu to stvar podpirata. Referat i debata v tej točki kažeta, da se učiteljstvo zanima za napredek.

Druga točka dnevnega reda o šolskem strahovanju se je prenesla na bodoče zborovanje zaradi pomanjkanja časa. Predsednik, g. vodja Fr. Šetina, poroča na to, da bode v kratkem minilo 40 let, odkar služi kot učitelj naš c. kr. okr. šol. nadzornik g. Anton Jeršinovič, ki je bil ves čas član, pa tudi odbornik in predsednik našega društva. Umestno bi bilo, da učit. društvo priredi primerno slavnost jubilarantu na čast in sicer v jesenskem času. (Sprejeto.) Učiteljskemu društvu se dalje naroči, da stopi z drugimi učit. društvi kočevskega in novomeškega okraja v zvezo radi prireditve slavnosti ter se izvoli v ta namen poseben odbor. Končno predlaga g. Schiller, prositi visoki deželni zbor za izboljšanje učiteljskih dohodkov in prebere dotično peticijo, katero vsi navzoči podpišejo.*) Bodoče zborovanje določi se na dan okr. učit. konference. Po končanem zborovanju preživeli smo po dolgem premolku zopet par veselih uric v navzočnosti g. c. kr. okr. šol. nadzornika in zvestega prijatelja učiteljstva, davč. nadzornika g. Žuna.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj bo zborovalo dne 1. junija t. l. v šoli v Brežicah. Zborovanje se prične točno ob 1/2 10. uri dopoldne in se vrši po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Društvene zadeve. 3. Volitev delegatov za glavno zborovanje „Zaveze“. 4. Razgovor o letošnjih konferenčnih vprašanjih. 5. Želje in nasveti. Cenjeni društveniki se vljudno prosijo, da se vdeležijo zborovanja v prav obilnem številu. Odbor.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo priredi v četrtek, dne 4. junija t. l. hospitacijo v 3. razredu lj. šole v Zibiki. Začetek taiste točno ob 9. uri. Po hospitaciji društveno zborovanje. Na dnevnem redu bo poleg običajnih točk tudi razgovor o vprašanju za letošnjo uradno učit. konferenco v Celju in volitev delegatov za „Zavezo.“ Za one cenjene tovariše (ice), ki se žele vdeležiti hospitacije, pa bi morali dotični dan imeti pouk, se bo pri okr. šol. svetu izposloval dopust.

Zaradi obeda naj se cenjeni vdeleženci blagovolijo najmanj 2 dni poprej naznaniti šol. vodstvu v Zibiki (p. Pristava.)

Predsednik: Strmšek.

*) Povdarjali smo že, da naj posamezna društva ne prosijo vsako za se, ker bi bilo tako postopanje brezvspešno, ampak ista naj razlože svoje težnje „Slovenskemu deželnemu učiteljskemu društvu“, katero bo vložilo v imenu vsega kranjskega učiteljstva eno samo prošnjo na vis. dež. zbor. Temu so se pokorila vsa kranjska učit. društva; zakaj neki bi delalo črnomaljsko učit. društvo izjemo?! Le v slogi je moč! Ured.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo dne 4. majnika t. l. dobro obiskovano zborovanje. Pri tej priliki sta društvu na novo pristopila tov. Ivan Krajnik, nadučitelj pri Sv. Emi in tov. gđc. Elza Klemenčič, učit. v Zibiki. Konstatiralo se je, da šteje društvo sedaj 31 pravih udov. — Tov. Ferlinec je podaval o novem pokojninskem zakonu za ljudske in meščanske šole na Štajerskem. V uvodu je naglašal, da si je to poročilo izbral prvič zato, ker vsled tega, da se je, žal, prenehalo z izdajanjem zbirke šolskih zakonov, ne dobi vsak učitelj novih šolskih zakonov in naredeb zlahka v roke, drugič pa zato, ker ima novi pokojninski zakon mnogo določeb, ki se bistveno razločujejo od prejšnjega. Potem je prečital dotični zakon iz deželnega zakonika ter točko za točko pojasnjeval, tolmačil in primerjal s prejšnjim pokojninskim zakonom.

Učit. društvo za severno-vzhodno Štajersko je vposlalo več tiskanih vzorcev peticij glede na upeljavo izboljšane in pravičnejšega disciplinarnega zakona za učiteljsvo na Štajerskem. Po teh vzorcih sestavljene peticije naj bi tudi spodnještajerske občine po nemškem deželnem poslancu Gerlitzu predložile štaj. deželnemu zboru. Spodnještajerske občine bi take peticije predložile po katerem izmed slovenskih deželnih poslancev, a tega zdaj ni mogoče storiti, ker so naši poslanci v abstinenici. Sklenilo se je to zadevo obdržati v evidenci. Jako umestnemu predlogu konjiškega učiteljskega društva glede na imenovanje udov in glede na volitev v cenilno komisijo za osebno dohodnino (Glej Učit. Tov. štev. 8!) se je enoglasno pritrilo.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje dne 5. junija ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Zrečah po sledečem vspredu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Praktični migljaji k uradovanju šolskih voditeljev. (Predava okrajni šolski nadzornik g. Schechel.) Stat. tabela A. naj se prinese seboj. 3. O novem nemškem pravopisu (predava g. tovariš Jurko.) 4. Volitev delegatov za XIV. zborovanje „Zaveze“ v Trstu. 5. Vprašalna skrinjica in slučajnosti. Cenjeni društveniki se vabijo, da se zbero v polnem številu. Zborovanje se vrši pri vsakem vremenu. Jos. Čeh, t. č. predsednik.

Primorsko.

Učiteljsko društvo za sežanski šolski okraj zborovalo je 1. velikega travna v Sežani. To zborovanje je bilo jedno najzanimivejeh, kajti počastilo ga je več gg. tovarišev iz tržaške okolice z g. nadzornikom Ivanom Nekermanom in g. tovariš Josip Sorč, nadučitelj v Gradiščanskem okraju. Umestno dozdeva se mi tudi omeniti častno število gospic tovarišic, koje so nas, kakor običajno, počastile s svojo prisotnostjo. Najzanimivejši vsega sporeda bilo je predavanje g. nadučitelja Josipa Ravbarja: „Kako je dovajati mladino k delavnosti?“

Poročilo je bilo jako zanimivo in poučljivo. Konečno se je, potem ko sta poročala g. blagajnik in g. tajnik, volilo delegacijo za XIV. skupščino „Zaveze“ in nje pripravljalni odbor ter novi društveni odbor. V delegacijo izvolilo se je gsdč.: Cilko Katnik-ovo in Anico Debenjak-ovo ter gg. Antona Berginec-a in Antona Kosovel-a. V pripravljalni odbor ponudili so se kot podporniki vsi gg. tovariši iz tržaške okolice, izvolili pa so se le gg. Štefan Ferluga, Anton Grmek, Ferdo Starec, Franc Martelanc, in iz našega okraja gea Balbina Eppich in gg. Anton Kosovel, Egidij Čeh, Anton Berginec in Josie Ravbar.

V društveni odbor se je potrdilo dosedanje odbornike in sicer: Predsednik: g. Anton Berginec, podpreds. Josip Ravbar, tajnik: g. Franjo Vendramin, blagajnik: gospod Anton Macarol, pevovodja g. Kosovel, odborniki: gospod Matko Kante in gospica Ana Kaučič-eva. Po zborovanju je bila jako zanimiva skupna zabava v bratski slogi pri obedu ter končno na izletu v Lipico, s katerim smo v novič obudili spomin na majnikove izlete nekdanjih časov.

Književnost in umetnost.

Skladbe Hrabroslava Volariča. Opozarjamo naše občinstvo na krasne skladbe prerano umrlega nadarjenega našega komponista. Prvi zvezek njegovih samospevov, ki se odlikuje zlasti po melodioznosti, je izšel v samozaložbi pri skladateljevi vdovi g. Franji Volarič v Gorici, Gosposka ulica 7. Ta zvezek obsega znane, lepe samospeve s klavirjem. Stane samo 3 K. Gospa Volaričeva ima še 100 izvodov nerazprodanih in preje, dokler teh ne proda, ne more izdati drugega zvezka, ki pa obeta zopet jako lepo vsebino. Obrachamo se do vseh, ki gójijo domačo godbo in petje, zlasti tudi do gg. učiteljev, da si omislijo prvi zvezek. Dolžnost je pač, da tako krasne skladbe kupujemo, posebno če so take cene; dočim prav radi za slabe nemške kuplete plačujemo primerno 10krat toliko, si slovenske naše skladatelje izposojujemo.

Odoben zemljepisni atlas. Slavno c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk je z odlokom dne 16. aprila 1902, št. 9019 odobrilo „V. pl. Haardtov zemljepisni atlas, izdanje drugo s 14 zemljevidi in listom, razlagajočim I. zemljevid“, katerega je za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom priredil prof. Fr. Orožen. Atlas stane 1 K 40 h, posamezni zemljevidi pa 16 h. Vsebina: 1. Važnejši temeljni pojmi v razumevanje zemljevidov (z razlagajočim besedilom); 2. Okolice Ljubljane, Gorice in Trsta; 3. Kranjsko in Primorsko (goro- in vodopisni zemljevid); 4. Kranjsko in Primorsko (politični zemljevid); 5. Avstrijske planinske dežele; 6. Avstrijsko-Ogrsko (goro- in vodopisni zemljevid); 7. Avstrijsko-Ogrsko (politični zemljevid); 8. Srednja in Južna Evropa; 9. Evropa; 10. Azija; 11. Afrika; 12. Amerika; 13. Avstralija in Polinezija; 14. Polute. To drugo izdanje zemljepisnega atlanta je v marsikaterem oziru boljše od prvega izdanja in bode prav pripravno učilo za zemljepisni pouk, ker so zemljevidi jasni in pregledni. Zlasti v večjem merilu risani zemljevidi kažejo prav dobro obliko tal. Posebno nam ugaja 1. zemljevid z dotičnim besedilom, ki bode učitelju jako olajšal poučevanje v razumevanju zemljevidov.

„Matica Slovenska“ je razposlala ravnokar svoje književno darilo za leto 1901, ki obstoji iz sledečih 6 knjig: I. Zbornik III. zvezek. Uredil L. Pintar, natisnila „Narodna Tiskarna“. Vsebina: 1. Dr. K. Štrekelj: Prešeren in narodna pesem. 2. Fr. Orožen: Nekoliko o zemljevidih slovenskih pokrajin v prejšnjem in sedanjem času. 3. Ivan Prijatelj: Puškin v slovenskih prevodih. 4. Ivan Steklasa: Herbart X. Turjaški, karlovški general. 5. J. Šlebing: Književni drobiž iz leta 1839. 6. Ivan Vrhovec: O ustanovitvi šentjakobske, frančiškanske in trnovske fare v Ljubljani. 7. Ivan Vrhovec: Dve predavanji o ljubljanskih pokopališčih. 8. Dr. K. Glaser: Bibliografija slovenska. II. Letopis za leto 1901. Uredil Evg. Lah. Natisnila Blasnikova tiskarna. III. Knezova knjižnica. VIII. zvezek. Uredil Fr. Levč. Natisnila „Narodna Tiskarna“. Vsebina: 1. Ivan Cankar: Tuji. 2. Fr. Ks. Meško: Črtice: Besede otožnosti. Slika. Razne poti. Sen poletne noči. C. F. J. Doljan: Lajnar. Slika iz življenja. IV. Zabavna knjižnica. Tiskala Blasnikova tiskarna. Vsebina: 1. Štiri bajke Saltikova-Ščedrina. (Prevel Ivan Prijatelj.) 2. Peter Bohinjec: Za staro pravdo. (Povest iz leta 1515.) V. Vojvodina Kranjska. (Slov. zemlje IV. del.) Prirodoslovski, politični in kulturni opis (33 podob). Spisal Fr. Orožen. Natisnila Blasnikova tiskarna. VI. Slovenske narodne pesmi. 6. snopič. Uredil dr. K. Štrekelj. Natisnila Zadružna tiskarna.

Novi Akordi. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje dr. Gojmir Krek. Založništvo Lavoslav Schwentner. Ljubljana. Št. 6. (zadnja I. letnika) je prinesla tole vsebino: 1. Josip Ipavc: Triglavska koračnica, za klavir. 2. F. S. Vilhar: Klevetnikom Hrvatske, za moški zbor. 3. Jos. Procházka: Zvezde žarijo, za glas in klavir. 4. Dr. G. Krek: Bagatela, za klavir. 5. Stanko Premrl: Slavnostna predigra, za orglje. 6. Emil Adamič: Lipa, za mešan zbor. 7. Dr. Gojmir Krek: Polka française, za klavir. Založništvo „Novih Akordov“ naznanja: Akoravno gmotni uspeh v prvem letu ni bil tak, kakor smo mogli pričakovati

z ozirom na važnost, vsebino in ceno tega zbornika, odločili smo se radi pomena tega lista na razvoj slovenske glasbe vendar, izdajati ga še nadalje, računajoč z utemeljeno nado, da sedanji naročniki nam ne samo zvesti ostanejo, temveč da priporočajo naš zbornik tudi v krogu znancev in prijateljev najtopleje in nam s tem pridobe novih naročnikov. Za I. let. „Novih Akordov“ so elegantne, izvirne platnice.

„Planinski Vestnik“. Glasilo slovenskega planinskega društva. Št. 4. ima tole vsebino: Eden dan v Grintovcih. Spisal dr. Fr. Tominšek. — S cepinom in vrvo. Spisal I. M. — Po Hrvaški Švici in okolici na kolesu. — Društvene vesti. — Književnost. — Raznoterosti.

Narodnogospodarski Vestnik, glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkurja“, ima v svoji 1. številki II. letnika tole vsebino: 1. Melioracije na Kranjskem. Spisal X. 2. Trgovina. Spisal A. L. 3. Izprememba §§ 59. in 60. obrtnega reda. 4. Razsodbe obrtnih sodišč. 5. Kapital in obresti. Spisal V. Kukovec. 6. Društvene vesti. 7. Raznoterosti. 8. Izpremembe v trgovinskih in zadružnih registrih na Kranjskem. 9. Tržno poročilo in tržne cene. 10. Oglasi.

Slovenska Šolska Matica. Odbor „Slovenske Šolske Matice“ je razposlal začetkom t. m. gg. poverjenikom knjige za l. 1901. Vsak društvenik prejme troje knjig, namreč: 1. „Pedagoški Letopis 1901.“ Na svetlo daje „Slovenska Šolska Matica“ v Ljubljani. I. zvezek. Uredila H. Schreiner in V. Bežek. V Ljubljani. Natisnila Katoliška Tiskarna. 1902. Cena K 1.60. Vsebina: I. Pedagoško slovstvo. a) Zgodovina pedagogike, obča pedagogika in pomožne vede. (H. Schreiner); b) Latinščina. (Dr. Jos. Tominšek); c) Prirodopis. (J. Koprivnik); d) Prirodoslovje. (Fr. Hauptmann); e) Risanje. (Jož. Šmoranz); f) Ženska ročna dela. (P. pl. Renzenberg). II. Teme in teze pedagoških poročil o priliki uradnih učiteljskih skupščin. (J. Dimnik); III. Poročilo o društvenem delovanju. (F. Gabršček); IV. Imenik društvnikov.

V podrobno oceno posameznih sestankov, ki so priobčeni v letošnjem „Letopisu“, se ne bomo spuščali, to je že storil naš tovariš „Popotnik“ — svetujemo le vsakemu zavednemu šolniku, da „Letopis“ pazno prečita; gotovo ga bo odložil iz rok z največjim zadovoljstvom ter prišel do prepričanja, kako velike važnosti je „Slovenska Šolska Matica“ za razvoj in napredek slovenskega šolstva.

Kakoršen namen ima „Letopis“ še posebej, nam pove gospod ravnatelj H. Schreiner v predgovoru, v katerem piše: „Med sredstva, s katerimi bode izkušala „Slov. Šolska Matica“ doseči svoj namen, spada tudi izdajanje Pedagoškega Letopisa. Le-ta bode nudil sliko pedagoških ved, kakor so se razvijale in se razvijajo; opozarjal bode na pedagoška vprašanja, ki so na dnevnem redu, ter seznanjal čitatelje z dotičnim slovstvom, iz katerega se o onih vprašanjih lahko natančneje pouče. „Letopis“ bode torej slovenskim učiteljem in vzgojiteljem kažipot in svetovalec pri nadaljnjem izobraževanju ter jim bode na tak način pomagal, da bodo lahko napredovali ter se povzpeli na višino pedagoške vede.“

Obenem bo Pedagoški Letopis podajal sliko slovenskega šolstva, kažoč njega razvitek in napredek. Vsebina bo v Letopisu tako-le razvrščena: I. Pedagoško slovstvo. a) Zgodovina pedagogike, obča pedagogika in pomožne vede; b) ve-rouk; c) slovenski jezikovni pouk; d) nemščina kot drugi deželni jezik; e) francoščina, angleščina in italijanščina; f) latinščina in grščina; g) spisi za mladino; h) matematika; i) prirodopis; j) prirodoslovje; k) zemljepis; l) zgodovina; m) čitanje in pisanje; n) nazorni nauk; o) petje; p) risanje; q) telovadba; r) ženska ročna dela; s) stenografija. II. Razprave o važnejših dnevnih pedagoških vprašanjih. III. Statistika in zgodovina slovenskih šol. VI. Teme in teze pedagoških poročil o priliki uradnih in društvenih učiteljskih skupščin. V. Poročilo o delovanju Slov. Šolske Matice. VI. Imenik društvnikov. Žal, da nam ne bo možno, vsaj iz početka ne, poročati vsako leto o vsaki zgoraj navedenih točk; za to imamo premalo prostora v Letopisu. Skrb da nas bode, da pridejo v kratkem vse točke na vrsto. Važnejše točke pridejo na vrsto; sploh se bodo poročila nadaljevala, kjer in kadar

bo potrebno. Daj Bog, da bi dosegli, kar nameravamo, da bi se nam posrečilo, pridobiti si naklonjenost in podporo celokupnega slovenskega učiteljstva, da bi z združenimi močmi povzdignili pedagoško slovstvo in s pomočjo le-tega tudi naše šolstvo in sploh prosveto našega naroda.“

Veliko in važno nalogo ima torej „Letopis“, in odbor se bo moral mnogo truditi, da bo izvršil to nalogo, a ne straši se tega dela, če bo le imela „Slovenska Šolska Matica“ dovolj udov. Če pregledamo letošnji imenik društvenikov, zapazimo na prvi pogled, kako malo zanimanja so imeli v nekaterih okrajih za „Slov. Šol. Matico“. Tako n. pr. je v črnomeljškem okraju en sam ud, ko vendar službuje v tem okraju kakih 40 učnih oseb. Ta edini ud v tem okraju je vrla učiteljica gđc. Vita Zupančič. Čast ji! Slabo sta zastopana tudi krški (7 udov) in litijski okraj (6 udov). Najčastneje je zastopan postojnski okraj, ki ima 58 udov, med temi so samo 3 neučitelji. Vsa čast torej marljivemu poverjeniku, c. kr. okr. šolskemu nadzorniku, g. Ivanu Thumi in zavednemu učiteljstvu postojnskega okraja! Ostali šolski okraji (okrajna glavarstva) imajo udov: Kamnik 18; Kočevje 20; Kranj mesto 12, okraj 20; Ljubljana 66 (med temi ljudskih učiteljev(ice) le 22); Ljub. okolica 16; Logatec 23 (med temi 10 v Idriji); Novo mesto 30, od teh jih je v mestu samem 29, v celem okraju pa 1, reci eden; izmed vseh 30 udov sta samo 2 ljudska učitelja in 1 sama ljudska učiteljica: Radovljica 22.

Čudno, da je bilo v nekaterih okrajih toliko malobrižnosti za to prekoristno društvo. Upamo, da bo v drugem društvenem letu bolje v tem pogledu in tudi zamujeno se še lahko popravi, ker so vse letošnje knjige še na prodaj pri odboru in sicer vse tri knjige za K 5.60, dočim znaša naročnina le 4 K. Med društveniki so tudi posamezne šole, učit. knjižnice in učit. društva slabo zastopana. (Dalje.)

Vestnik.

O banketu, ki ga je priredil c. kr. mestni šolski svet dne 15. t. m. na čast gosp. ravnatelju Levcu, bomo poročali prihodnjič.

Izpiti o učiteljski usposobljenosti v Gorici so se završili 13. t. m. Med drugimi so prestale preskušnjo in sicer za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gospodične: Mikec Franja, Jakli Eliza in Vilhar Zofija; s slovenskim in nemškim učnim jezikom pa gđc. Ivanetič Terezija.

Odbor „Slovenske Šolske Matice“ naznanja, da je začetkom t. m. razposlal gg. poverjenikom knjige za l. 1901. Vsak društvenik prejme troje knjig, namreč: 1. „Pedagoški Letopis“ za l. 1901. (prodajna cena K 1.60). 2. Dr. Fr. Ilešič: „O pouku slovenskega jeziku“ (prodajna cena K 2). 3. Jos. Apih: „Zgodovinska učna snov za ljudske šole“ (prodajna cena K 2). Te knjige prejmejo društveniki po svojih poverjenikih. Po § 7. društvenih pravil plačajo stroške za pošiljanje knjig društveniki sami.

Iz logaškega okraja. Letošnja uradna konferencija za učiteljstvo našega okraja se bo vršila dne 9. mal. srpana v Gorenjem Logatcu. Glavna točka vsporeda bo „Kako naj se poučuje avstrijska zgodovina v ljudski šoli, da vzbuja v otroških srcih patriotični čut ter da ostanejo najvažnejši dogodki iz iste otrokom za vse življenje v trajnem spominu?“ — To nalogo morajo izdelati vse učne osebe tega okraja ter dotični izdelek vposlati c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku najkasneje do 22. roznika t. l. Poročevalca določil bode c. kr. okr. šol. nadzornik na dan konferencije. Pri tej priliki se bo volilo tri odposlance k deželni konferenciji za slučaj, da to pkaže c. kr. deželni šolski svet. — Teden pozneje, 17. malega srpana, bo pa občni zbor okrajnega učiteljskega društva v Grahovem. —k.

Avstrijske srednje šole. Ves proračun za srednje šole znaša letos 21.660.434 K ter se je od lani pomnožil za 901.747 K. Gimnazije stanejo državo 14.615.624 K, realke pa 6.886.070, drugo gre za knjižnice, podpore in drugo. Srednjih šol je v Avstriji 322, in sicer 215 gimnazij ter 107 realk. Nemci imajo 178 srednjih šol, Čehi 81, Poljaki 35, druge so italijanske, rusinske in dvojezične. Slovenci pa nimamo nobene slovenske srednje šole! Število učencev na srednjih šolah znaša letos 109.800.

Slepec je maturiral. V Elberfeldu je maturiral slepec Karol Schmittbetz. Napravil je zrelostni izpit z odliko. Največje težave sta mu delali algebra in kemija. V jezikih je napredoval vedno izvrstno. Podpirale so ga dame, ki so mu knjige čitale in ga eksaminirale.

Listnica uredništva.

G. Idejalist: Prihodnjič bo govoril g. Realist; potem boste pa imeli zopet Vi besedo. Le še večkrat se oglasite! — G. Bostangy: Nekaj smo uporabili danes, drugo pride na vrsto prihodnjič. Le še večkrat primite za pero! — G. K. N.: Prihodnjič! Pa še kaj pišite! Imate prav spretno pero. — Slučajne reklamacije naj se blagovolijo pošiljati upravnistvu, ne pa urednistvu.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 690.

Kranjsko.

Služba učitelja-voditelja na enorazrednici na Čatežu pri Trebnjem s postavnimi dohodki v stalno, oziroma azačasno nameščenje je razpisana in je prošnje do konca maja t. l. pri podpisnem c. kr. okrajnemu šolskemu svetu vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 4. maja 1902.

Predsednik: Friedrich.

Z. 294/III.

Štajersko.

An der zweiclassigen in der III. Ortsklasse stehenden Volksschule in St. Johann am Weinberge kommt mit Beginn des Wintersemesters 1903 eine Lehrerstelle zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung.

Bewerber, bezw. Bewerberinnen um diese Stelle haben ihre mit dem Lehrbefähigungs- und Reifezeugnisse, event. nur mit dem letzteren und mit dem Heimatscheine versehenen Gesuche in vorgeschriebenen Wege bis 31. Mai 1902 beim Ortsschulrathe St. Johann am Weinberge, Post: Wöllan einzubringen.

Bez. Schulrath Schönstein am 23. April 1902.

Der Vorsitzende: Čapek.

Št. 436.

Primorsko.

V tolminskem političnem okraju razpisujem sledeče službe:

- 1.) def. nadučitelja-voditelja trirazrednice v Cerknem;
- 2.) def. učiteljice v Cerknem;
- 3.) def. učitelja-voditelja enorazrednice v Idriji;
- 4.) def. oziroma prov. učitelja enorazrednice v Idrijskem;
- 5.) def. oziroma prov. učitelja-voditelja v Logu; s podružnico v Srmeu;
- 6.) def. oziroma prov. učitelja-voditelja enorazrednice v Nemškemrutu;
- 7.) def. oziroma prov. učitelja v Selih s podružnico v Rutih;
- 8.) def. oziroma prov. učitelja-voditelja enorazrednice na Šent Viški gori;
- 9.) def. oziroma prov. učitelja podružnice Čadrg-Zadlazi;
- 10.) def. učitelja-voditelja enorazrednice na Žagi.

Prošnje pošlje naj se predpisanim potom c. kr. okrajnemu šolskemu svetu tekom šestih tednov od dneva razpisa naprej.

S temi službami so združeni dohodki, določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

V Tolminu, dne 10. maja 1902.

Predsednik: Simzig.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljke naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{8}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.